

ЛІТЕРАТУРА

1. Безверхня Г.В. Інформаційні фактори, які впливають на формування мотивації школярів до занять фізичними вправами // Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фіз. культури і спорту. – Л., 2002. Вип. 6. Т. 1. – С. 154-157.
2. Bolotov In. And., Serikov V. V. Kompetentnisna model: from an idea to the educational program // Pedagogics. – 2003. – № 10. – С. 24–27
3. Зимова І. А. Ключові компетенції – нова парадигма результату освіти // Освіта України. – 2003. – № 5. – С.35–38.
4. Компетенція і компетентність: проблеми, пошуки, рішення // Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія „Педагогічні та історичні науки”. – 2006. – № 61. – С.173-184.
5. Khutorskoy a.V. Klyuchovye jurisdictions as component personality oriented парадигми formations of // Folk education. – 2003. – №2. – P. 58–64.

Лебединець Г.М.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ У 60-90 рр. ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто специфіку науково-дослідницької діяльності викладачів вищих навчальних закладів України у другій половині ХХ століття (1960-1990 рр.). Визначено функції науково-дослідної діяльності з позицій діяльнісного підходу.

Ключові слова: викладачі, науково-дослідницька, діяльність, вищі заклади, Україна, століття.

Лебединець А.М. Научно-исследовательская деятельность преподавателей высших учебных заведений Украины в 60-90 гг. ХХ века. В статье рассмотрена специфика научно-исследовательской деятельности преподавателей высших учебных заведений Украины во второй половине ХХ века (1960-1990 гг.). Определены функции научно-исследовательской деятельности с позиций деятельностного подхода. На всех этапах развития высшего педагогического образования научно-исследовательская деятельность преподавателей высших учебных заведений всегда была и остается приоритетным направлением деятельности, которая определяет их имидж и научный потенциал. Выполнение профессиональных функций предусматривает единство у педагога его интенсивной духовной жизни, креативного подхода к педагогической деятельности, их практического воплощения в научно-исследовательской работе во время профессиональной подготовки, направленной на превращение в будущем педагогической действительности.

Ключевые слова: преподаватели, научно-исследовательская, деятельность, высшие заведения, Украина, век

Lebedynets A. Research work of lecturers of higher institutions of Ukraine in 60-90 years of the XX century. Among principle problems in the practice of institute the main one is in organizing the research work of lecturers. Research work is a part of the educational process that covers different activities: focusing on a certain profession, the implementation of measures to admission to the institution, the training and education of students, the creation of material and technological basis, realization of diverse purposeful work with teacher staff. The article considers the specifics of the research activities of teachers of higher educational institutions of Ukraine in the second half of the twentieth century (1960-1990). The functions of research activity are defined with the help of activity approach. One of the crucial problems that the pedagogical education and science intend to solve in the 60-90 years of XX century is their development trends in higher educational institutions of Ukraine. Among the numerous problems of the studied period, the most important one is the development of the national education system; because of it the process of mastering the achievements of national and world science is conducted. The period of the second half of the twentieth century posed challenges for teachers of republics in the field of pedagogical science, which are in the solution of such important social and educational problems as determining the content and scope of education for students of the Soviet school, formation of a scientific outlook, combination of training and education in a single pedagogical process, determination of the educational value of particular subjects, social environment and the family in the education of children and youth, the improvement of extracurricular activities with students, work of pioneer and Komsomol organizations in school, training and retraining of teachers and others.

Key words: teachers, research, activity, higher establishments, Ukraine, century

Аналіз вивченості проблеми. Аналіз наукової літератури з теми дослідження свідчить, що проблеми

організації науково-дослідницької роботи викладачів вищої школи вітчизняні науковці приділяють належну увагу. Зокрема, в публікаціях В. Анрущенка, В. Кременя, В. Курила, С. Ніколаєнка, С. Шейка висвітлені мета, завдання, функції та специфіка науково-дослідницької роботи, вказана її роль та місце в процесі реформування вищої освіти. Зміст, форми і методи організації науково-дослідницької роботи у ВНЗ були предметом дослідження М. Добрускіна, Г. Лахтіна, О. Мартиненко, О. Микитюка, О. Мурашко, Н. Недостатко.

Теоретичні засади організації науково-педагогічного пошуку розкриті у працях науковців таких як: В. Буряк, С. Гончаренко, В. Загвязинський, В. Краєвський, І. Лернер, О. Савленко та ін. Проблеми організації науково-дослідної роботи у ВНЗ в історико-педагогічному аспекті знайшли своє відображення в роботах видатних українських педагогів: А. Алексюка, В. Вихрущ, Л. Вовк, Н. Дем'яненко, М. Євтуха, С. Золотухіної, О. Любара, Б. Ступарика, О. Сухомлинської, М. Ярмаченка та ін.

Виклад основного матеріалу. Аналіз історико-педагогічної літератури, досвіду роботи ВНЗ, архівних документів дозволяє констатувати, що науково-дослідницьку роботу у ВНЗ слід розглядати, по-перше, як складову навчально-виховного процесу, по-друге, як галузь інтелектуальної творчої діяльності особистості і, по-третє, як умову підготовки науково-педагогічних кадрів, підвищення їхньої наукової кваліфікації, розвитку та поширення творчості, новаторства, а також поновлення інтелектуального потенціалу суспільства [3].

Аналіз «Перспективної проблематики і тематики наукових досліджень з педагогічних наук» (1962) [5], «Перспективного плану науково-дослідної роботи з педагогічних наук в Українській РСР на 1959-1965 роки» [6], «Перспективного плану науково-дослідної роботи НДІ Педагогіки Української РСР на 1971-1975 роки» [7], «Основних напрямків досліджень в галузі педагогічних і психологічних наук в Українській РСР на 1976-1980 роки» [4] вказує, що педагогічна наука повинна розкрити закономірності комуністичного виховання підростаючого покоління в період розгорнутого будівництва комунізму, розробити зміст, методи, організаційні форми загальної, політехнічної і професійної освіти в школах усіх типів і всіх ступенів, науково обґрунтувати педагогічні основи суспільного виховання дітей і перспективи розвитку народної освіти [8].

Досягнення науки у 60-ті роки були предметом особливого піклування і для працівників педагогічної науки, оскільки школа не могла не враховувати її досягнень. Зміст шкільної освіти розроблявся з урахуванням найновіших, на той час, досягнень науки. Програми і навчальні плани були переважані застарілим або другорядним матеріалом. У зв'язку з цим, необхідно було переглянути їх, удосконалити зміст навчання, відкинути все застаріле і включити доступні для розуміння дітей найновіші наукові відкриття й винаходи, що мали вирішальне значення як для формування наукового світогляду, так і для засвоєння наукових основ сучасного виробництва. При цьому враховували величезне значення суспільних наук, вивчення яких допомагало молоді розуміти закономірності суспільного розвитку, перевагу соціалістичного й комуністичного ладу над капіталістичним і сприяло всебічному розвитку особистості [9]. Було внесено зміни не тільки в зміст навчання, а і у форми організації і методи навчання, розроблені питання підвищення ефективності навчального процесу, питання активізації пізнавальної діяльності дітей, розвитку їх ініціативи і самостійності у здобуванні знань, розвитку здібностей дітей, питання вивчення, узагальнення й популяризації передового педагогічного досвіду, методики роботи комсомольської і піонерської організацій, взаємозв'язку школи і сім'ї, роботи з батьками й багато інших. Ці питання були в центрі уваги кафедр педагогічних інститутів, колективів інститутів удосконалення кваліфікації вчителів, колективів шкіл, науковців, вчителів і працівників органів народної освіти, які брали участь у розробці певних проблем і тем.

З питань дидактики науковцями опрацьовувались наступні теми: з проблеми «Процес навчання та його закономірності» - «Загальна теорія навчального процесу в радянській школі»; «Законои навчання»; «Принципи комуністичної ідейності в навчанні»; «Наочність як принцип навчання»; «Шляхи і засоби використання наочності»; «Комуністичне виховання в неспішності поєднання навчання з продуктивною працею» та ін. З проблеми «Наукові основи змісту загальної, політехнічної і професійної освіти учнів восьмирічної (середньої школи) – «Шляхи попередження і подолання неспішності»; «Наукові основи побудови навчальних планів восьмирічної і середньої шкіл та шкіл робітничої і сільської молоді»; «Наукові основи побудови навчальних програм з основ наук, мистецтва, техніки та фізичної підготовки учнів восьмирічної (чи середньої) школи»; «Дидактичні основи створення підручників і навчальних посібників для учнів»; «Формування основ діалектико-матеріалістичного світогляду учнів у процесі навчання». З проблеми «Поєднання навчання з життям в сучасній радянській школі» науковці розглядали такі теми: «Зв'язок навчання з життям у міській (сільській) восьмирічній (середній школі)»; «Зв'язок навчання з життям при вивченні предметів основ наук»; «Поєднання навчання з продуктивною працею в міській (сільській) середній школі».

З проблеми «Основні форми навчальних занять у школі» - «Теоретичні основи організації форм навчання у восьмирічній (середній) школі»; «Домашні завдання в процесі навчання», «Система навчання в заочних загальноосвітніх школах». З проблеми «Удосконалення методів навчання в школі» науковцями опрацьовувались та вивчалися такі питання: «Теорія методів навчання (наукове обґрунтування, класифікація, умови застосування окремих методів навчання, їх поєднання); «Дидактичні основи формування навичок в учнів початкових (чи середніх) класів»; «Дослідницька робота учнів міської (сільської) школи»; «Дидактичні основи самостійної роботи учнів як методу навчання»; «Організація і методика творчих робіт» та інші.

З проблеми «Всебічний розвиток індивідуальних здібностей, нахилів і задатків особистості» опрацьовувались такі теми: «Виховання раціоналізаторських і дослідницьких здібностей учнів у процесі навчання в V – VIII (IX–X) класах»; «Виховання в учнів інтересу до навчання»; «Профорієнтаційна робота в школі» та ін. З проблеми «Оцінка роботи учнів, вчителя, школи» розроблялись та вивчались науковцями такі теми: «Теоретичні основи норм оцінки успішності учнів»; «Система оцінки досягнень у навчально-виховній роботі вчителя, класу, школи»; «Система об'єктивних оцінок успішності як засіб піднесення якості навчання і виховання в школі»; «Система і техніка проведення екзаменів у школі» та ін.

З проблеми «Технічні засоби навчання в школі» розроблялась така тематика: «Методика використання ТЗН в школі»; «Використання кіно на уроках з основ наук (по циклах навчальних предметів)», «Кіно (діафільми, телепередачі) у здійсненні зв'язку навчання з життям»; «Виховання патріотизму та інтернаціоналізму на матеріалі кінофільмів»; «Форми і методи використання телебачення в навчально-виховній роботі школи»; «Використання кіно і телебачення в заочній освіті». Кафедра Миколаївського педагогічного інституту досліджувала проблему «Активізація навчального процесу на уроках у V-VIII кл.». Як результат дослідження – видання посібника. Кафедра Херсонського педінституту досліджувала проблему «Робота вчителя над удосконаленням уроків у V-VIII кл.». Результатом дослідження став посібник.

Науковці НДПІ УРСР, зокрема, Кобзар Б.С. вивчав проблему «Організація навчально-виховної роботи в школах продовженого дня» результат дослідження кандидатська дисертація; Цвікальська Г.О. розробляла проблему «Активізація методів навчання в у V-VIII кл. шкіл робочої і сільської молоді, а також в IX-XI кл.», кінцевим результатом дослідження став посібник; Мельниченко Б.Ф. працював над вивченням проблеми «Система підготовки домашніх завдань у школі-інтернаті»; Бондар А.Д. розробляв проблему «Основи організації навчально-виховної роботи в школах-інтернатах». Обидва дослідження успішно завершені виданням посібників.

Проблема «Трудове і політехнічне навчання та професійна підготовка учнів загальноосвітньої школи» широко вивчалась такими науковцями як Збандуто О.Ф. – кафедра педагогіки Одеського педінституту і Яровим І.М. – Слав'янського педінституту. Ці вчені працювали над такими проблемами: «Трудова підготовка учнів у процесі навчання у V-VIII кл.» та «Науково-педагогічні основи формування трудових навичок в учнів у V-VIII кл. у шкільних майстернях». З цих проблем видані монографії.

Науковцями Кременецького – Струбицьким В.В., Камянець-Подільського – Роздобудьком І.Ф., Горлівського – Курилом Н.В. педінститутів проводились дослідження за такою тематикою: «Суспільно-корисна праця учнів восьмирічної школи та її виховне значення», «Дидактичні основи уроку в навчальній майстерні», «Виробнича та громадсько-корисна праця учнів V-VIII кл. в школі-інтернаті». Дослідження Струбицького В.В. та Роздобудька І.Ф. завершені написанням та успішним захистом кандидатських дисертацій, а дослідження Курила Н.В. – написанням монографії.

Науковці Харківського, Полтавського і Запорізького педінститутів працювали над проблемами такими як: «Місце навчально-дослідної ділянки в політехнічній підготовці учнів» – Пінсквер Є.М.; «Використання наочності в професійному навчанні учнів середніх шкіл з виробничим навчанням сільськогосподарського профілю» – Сазонов М.Д.; «Форми поєднання навчання з продуктивною працею учнів у сільськогосподарському виробництві» – Гоменко Л.Ф. Усі три дослідження завершені написанням посібників.

Вченими-науковцями Ніжинського, Запорізького, Бердянського і Криворізького педінститутів вивчались та розроблялись проблеми: «Досвід викладання «Рільництва» в середній школі з виробничим навчанням» – Остапенко К.М.; «Нормування праці в учнівській виробничій бригаді» – Гоменко Л.Ф.; «Зв'язок у викладанні загальноосвітніх предметів з підвищенням виробничої кваліфікації учнів шкіл робітничої і сільської молоді» – Чепелев В.І.; «Система політехнічного навчання в школах робітничої молоді» – Іоффе В.М. Усі ці дослідження завершені виданням посібників та монографій.

Над проблемою «Зміст і методи виховної роботи в загальноосвітній школі» працювали вчені таких педінститутів: Кримського – Фурсенко І.П.; Черкаського – Гусак М.П.; Луганського – Краснопольська І.П.; Горлівського – Халявченко А.П.; Харківського – Борисенко М.П.; Запорізького – Семашко Б.Р.; Київського – Шелухін Д.Я.; Львівського – Лук'яненко С.С.; Житомирського – Близнюк С.Л.; Глухівського – Дьяковець Я.О.; Ровенського – Ятченко Д.П., які досліджували питання морального виховання.

Питання естетичного виховання висвітлено у наукових працях Цвєлих Т.І., Якубанця Г.З.; питання фізичного виховання – у працях Романовського П.К. (Харківський педагогічний інститут), Бафталовського Д.М. (Вінницький педагогічний інститут). Питання роботи піонерської і комсомольської організації в школі відображені в дослідженнях Огієнка К.А., Марієнгофа Є.Н., Прус І.Т. – науковців НДПІ УРСР, Создалева К.Н. (Ніжинського педагогічного інституту), Євтушек Н.Л. та Пікуль І.Г. (Черкаського педінституту).

Проблему «Шляхи і засоби унаочнення навчального процесу в школі» досліджували Ляшенко Д.І. (Київський педінститут), Кагальняк Р.І. (Уманський педінститут). Як результат захищені кандидатські дисертації. Проблему «Історія школи і педагогіки» досліджували Дзєверін О.Г., Ніколаєнко В.Д., Калениченко Н.П. науковці НДПІ УРСР, Грищенко М.С. (Київський університет), Гриценко М.С. (Одеський педінститут), Прокопенко Г.І. (Київський педінститут), Літянський В.В. (Дрогобицький педінститут), Карман Г.І. (Запорізький педінститут), Ткаченко О.М. (Харківський ун-т), Григор'єв М.О., Борисенко М.Ф. (Харківський ін-т іноземних мов),

Колесник І.Г. (Київський педінститут іноземних мов), Пуха І.В., Сухорський С.Ф.(НДІП УРСР). – результат спільного дослідження монографія «Історія радянської школи на Україні (1917 – 1960 рр.)».

Проблемою «Керівництво школою і контроль над її роботою» опікувались Калмановський Б.М., Бондар А.Д. (НДІП УРСР), Сивець О.Г., Березняк Є.С. (Мін. освіти УРСР), Малден М.М. (Кам'янець-Подільський), Катренко Г.П. (Херсонський) педінститути. Результат роботи – посібники.

ВИСНОВКИ. Аналіз архівних матеріалів та звітів з науково-дослідницької роботи провідних педагогічних інститутів України свідчить, що основними напрямками педагогічної науки 60-90-х років були наступні: методологічні проблеми педагогіки; історія розвитку педагогічної думки і народної освіти в СРСР; планування, організація і економіка народної освіти; психолого-педагогічні проблеми виховання дітей дошкільного віку; проблеми комуністичного виховання школярів; проблеми дидактики; удосконалення змісту освіти, форм і методів навчання, шляхи підвищення якості знань учнів; політехнічне трудове навчання і профорієнтація учнів середньої загальноосвітньої школи; система навчального обладнання і технічних засобів навчання; проблеми вікової фізіології та шкільної гігієни; удосконалення процесу навчання і виховання дітей з різними вадами; педагогічні проблеми освіти дорослих; педагогічні проблеми профтехосвіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вернидуб Р. М. Науково-дослідницька діяльність у структурі забезпечення професійної підготовки вчителя / Вернидуб Р. М. //Вища освіта України – 2012. – № 1. – С. 49-55.
2. Ильина Н. Ф. Организация исследовательского обучения в педагогическом вузе / Ильина Н. Ф. //Инновации в образовании. – 2010. – № 11. – С.70-76.
3. Микитюк О. М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект) / Микитюк О. М. – Харк. держ. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Х.: «ОБС», 2001. – С.7.
4. Основні напрямки досліджень в галузі педагогічних і психологічних наук в Українській РСР на 1976-1980 рр., К.: 1974. – 81с.
5. Перспективна проблематика і тематика наукових досліджень з педагогічних наук. К.: 1962. – 120 с.
6. Перспективний план науково-дослідної роботи з педагогічних наук в Українській РСР на 1959 – 1965 рр., К.: 1959. – 162 с.
7. Перспективний план науково-дослідної роботи НДІ Педагогіки Української РСР на 1971 – 1975 рр., К.: 1971. – 84с.
8. XXII з'їзд КПРС. Стенографічний звіт, т.1-3.М., 1962. – С. 18,202.
9. XXIV з'їзд КПРС. Стенографічний звіт, т.2. М.,1971. – С.16, 227.

Н.В. Латышев, С.В. Латышев, А.В. Мозолюк

К ВОПРОСУ О ФОРМИРОВАНИИ ЕДИНОЙ СИСТЕМЫ АНАЛИЗА СОРЕВНОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СПОРТИВНОЙ БОРЬБЕ

Подтверждено, что эффективность управления подготовкой борца зависит, главным образом, от правильного понимания актуальных требований соревновательной деятельности. Цель работы – систематизировать понятия и некоторые представления, сложившиеся при анализе соревновательной деятельности в современной спортивной борьбе.

Ключевые слова: спортивная борьба, анализ, соревновательная деятельность.

Н.В. Латышев, С.В. Латышев, А.В. Мозолюк До питання про формування єдиної системи аналізу змагальної діяльності в спортивній боротьбі. Підтверджено, що ефективність управління підготовкою борця залежить, головним чином, від правильного розуміння актуальних вимог змагальної діяльності. Мета роботи – систематизувати поняття і деякі уявлення, що склалися при аналізі змагальної діяльності в сучасній спортивній боротьбі.

Ключові слова: спортивна боротьба, аналіз, змагальна діяльність.

N.V. Latyshev, S.V. Latyshev, A.V. Mozolyuk To the question about forming of the unique system of analysis of contention activity in a sporting fight. Confirmed that the effectiveness of management training wrestler depends mainly on the correct understanding of the actual requirements of competitive activity. Radical changes in the rules of the competition (2013), have dramatically changed the nature and structure of competitive activity, requiring search and organize approaches, methods and tools for its analysis on relevant criteria. Purpose – organize the concepts and some of the concepts developed in the analysis of competitive activity in modern wrestling. Methods: Analysis of scientific and methodological literature, teacher observations, video analysis of competitive fights, interviews and compilation of best practices experts, system analysis-synthesis.